

# Pestprotocol

## OBS de Tuimelaar



20



OPENBARE BASISCHOOL  
**de tuimelaar**

# Pestprotocol

## OBS de Tuimelaar

### Inhoud

1. Vooraf	Pagina 3
2. Hoe wordt het protocol verspreid?	Pagina 3
3. Wat verstaan wij onder pesten	Pagina 4
4. Voorwaarden om het pestprobleem aan te pakken	Pagina 4
5. Jaarplanning	Pagina 4
6. Handelen in vastgestelde situaties	Pagina 5
7. Adviezen aan ouders	Pagina 7
8. Aanvullende informatie die gebruikt kan worden:	Pagina 8

## **1. Vooraf**

Dit protocol is opgesteld om het pesten op school tegen te gaan of indien nodig te stoppen. Directie, personeel en ouders pakken het pesten op gestructureerde wijze aan, zodat er een veilige situatie op de school blijft bestaan/ontstaat. Deze doelstelling wordt mede onderstreept door de missie van de school. Voor de duidelijkheid: de missie van school is:

*"Veelzijdig onderwijs bieden, waarbij zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en samenwerking ertoe leiden dat de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen en medewerkers tot zijn recht komt onder het motto: Leren doe je met en van elkaar."*

De veiligheid voor de leerkrachten en kinderen onderscheiden we als volgt:

1. Werk- en leerveiligheid (leren en werken op niveau).
2. Werk- en speelveiligheid (fysiek).
3. Werk- en speelveiligheid (sociaal-emotioneel).

Aangezien wij veiligheid hoog in het vaandel hebben staan, moeten we daar met zijn allen onze schouders onder zetten. Dit betekent dat we actief werken aan de veiligheid op school. Niet één betrokkene; ouder, leerling, leerkracht, onderwijsondersteuner of directielid, kan en mag zich hieraan onttrekken.

Het protocol is ontwikkeld voor een schoolbrede aanpak om het pesten concreet aan te pakken. Het gaat erom dat alle geledingen op één lijn komen. Samenwerking is van doorslaggevende betekenis voor een succesvolle aanpak.

Ouders, bestuur, directie, Anti-pestcoördinatoren, team en leerlingen hebben elk hun eigen verantwoordelijkheid om er voor te zorgen dat leerlingen veilig zijn op school en zich optimaal kunnen ontplooiën.

Het protocol bevat aanbevelingen die stuk voor stuk gevolgen hebben. De kern van dit protocol wordt behandeld in de volgende paragrafen:

- o Algemene lijn om pesten op school te voorkomen en te signaleren.
- o Handelen in vastgestelde peestsituaties.

## **2. Hoe wordt het protocol verspreid?**

1. De school verstrekt een kopie van protocol naar de Anti-pestcoördinatoren van de school.
2. Alle ouders ontvangen een kopie van het protocol.
3. Bij inschrijving van iedere nieuwe leerling, ontvangen de ouders een kopie van het protocol.
4. Een afschrift van het protocol wordt duidelijk zichtbaar in de school opgehangen.
5. In het schoolplan en in de schoolgids wordt er melding gemaakt van het bestaan van dit pestprotocol.
6. Het pestprotocol is te vinden op de website.

### **3. Wat verstaan wij onder pesten?**

Onder pesten verstaan wij het systematisch, langdurig en herhaald lastig vallen van iemand met de bedoeling de ander pijn te doen of te kwetsen.

Kenmerken van pesten vinden wij:

- Het is langdurig en herhaaldelijk.
- Het vindt vaak plaats in groepsverband (een groep tegenover een individu).
- Er is sprake van een machtsongelijkheid.
- Het is steeds gericht op dezelfde persoon.

We maken hierbij onderscheid met plagen:

- dat van korte duur is;
- meestal niet in groepsverband plaatsvindt;
- waarbij sprake is van gelijkwaardigheid (leerlingen zijn aan elkaar gewaagd en het gaat over en weer);
- waar geen sprake is van een vast doelwit.

### **4. Voorwaarden om het pestprobleem op school aan te pakken**

1. Probleem: Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende middengroep, de meelopers).
2. Preventief: De school moet het pestprobleem voorkomen. Een preventieve aanpak bestaat onder meer uit de behandeling van het onderwerp met de leerlingen, waarna met hen regels worden vastgesteld. Hierbij wordt uitgegaan van de programma's Leefstijl en move-a-head die een positieve sfeer in de groep bevorderen.
3. Signaleren: Als pesten desondanks toch optreedt, moeten leerkrachten dat kunnen signaleren.
4. Stelling nemen: de betrokkenen moeten duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
5. Directe aanpak: Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch (weer) de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak (oplossend).
6. Externe hulp: heeft de aanpak geen resultaat, dan is inschakeling van externen nodig (School Maatschappelijk Werk, Bureau Jeugdzorg, Jeugd Preventie Team), die het probleem onderzoeken en adviseren over de te nemen maatregelen.

### **5. Jaarplanning**

1. In het begin van het schooljaar wordt met de groep een klassenreglement gemaakt. Zie hiervoor thema 1 van Leefstijl.
2. Een keer per jaar wordt een themaweek 'pesten' georganiseerd.
3. Tijdens de info-avond aan het begin van het schooljaar wordt pesten expliciet onder de aandacht gebracht.

4. Tijdens de spreekuren/ rapportgesprekken wordt bij enige vorm van indicatie gevraagd of de ouders signalen hebben gekregen dat hun kind anderen pest, gepest wordt of aangeeft dat anderen in de klas of op school gepest worden.
5. (Bijna) iedere week wordt er een les uit het programma Leefstijl gegeven. Zaken die in de les aan bod komen, komen gedurende de week zoveel mogelijk terug.
6. Tijdens de eerste weken na de zomervakantie (de zogenoemde 'gouden weken') en tijdens de eerste weken na de kerstvakantie (de 'zilveren weken') vormt een groep zich. We besteden daarom dan ook veel aandacht aan groepsvorming en voeren activiteiten uit om een positieve sfeer te creëren.
7. Gedurende ieder jaar wordt er gewerkt met het programma van Move-a-head:
  - De eerste twaalf weken vindt viermaal de cyclus judoles – klasles – les eigen leerkracht plaats (bij de kleuters is er driemaal een judoles en worden de klaslessen door de eigen leerkracht gegeven).
  - Het tweede halfjaar staat er elke maand een ander thema, dat de eerste twaalf weken behandeld is, centraal binnen de groep. De eigen leerkracht geeft dan de lessen.
8. Twee keer per jaar wordt het sociaal-emotioneel programma 'Op-school' ingevuld voor leerlingen waarvan de leerkracht dat nodig vindt. Indien nodig wordt er een handelingsplan gemaakt wat besproken wordt met de ouders.
9. Indien gewenst laat de leerkracht na de 'Op-school' screening de 'leerlinglijst' invullen. Hiermee kan de leerkracht een indicatie verkrijgen van hoe een leerling in zijn vel zit.
10. Vanaf groep 5 bestaat de mogelijkheid om binnen 'Op-school' de lijst 'Sociale veiligheid' in te vullen. De leerling kan dan zijn visie geven op bepaald negatief gedrag van hemzelf of anderen binnen de groep.
11. Elke leerkracht draagt zorg voor het naleven van de gemaakte afspraken met de groep m.b.t. tot het gedrag op school.
12. Indien gewenst wordt door de leerkracht een sociogram gemaakt. Dit sociogram wordt in Parnassys ingevoerd.  
Hierna worden de volgende stappen uitgevoerd:
  - De leerkracht vergelijkt het sociogram met zijn eigen observaties.
  - Bij opvallendheden gaat de leerkracht in gesprek met leerlingen (individueel).
  - Leerlingen die positief opvallen worden gecombineerd met leerlingen die negatief opvallen binnen Taakspel. Ook leerlingen die buiten de groep vallen, worden verdeeld.
  - Bij negatief opvallende leerlingen bepaalt de leerkracht of er een handelingsplan binnen Op-School gemaakt wordt.
  - Indien nodig wordt er overleg gepleegd met de IB'er of met de gedragsspecialist.
  - Bijzonderheden worden besproken met de betrokken ouders en binnen een plenaire teamvergadering.
13. Het schoolreglement wordt in een teamvergadering eens per 2 jaar geëvalueerd. Bezien wordt of deze goed functioneert en of er aanvullingen/wijzigingen moeten komen.
14. Een keer per jaar wordt door de APC het jaarregistratieformulier ingevuld en besproken in de teamvergadering en in de MR.

## 6. Handelen in vastgestelde peestsituaties

1. Het pestincident wordt door de leerling, ouders, groepsleerkracht of een andere betrokkene bij de APC gemeld.
2. De APC verzamelt informatie over de peestsituatie en analyseert de peestsituatie. Dit gebeurt a.d.h.v. Parnassys en gesprekken met de betrokken leerkracht. Er wordt een antwoord gezocht op de volgende vragen:
  - Wie wordt gepest?
  - Wie pest?
  - Wie loopt mee / wie moedigt aan?
  - In welke vorm wordt er gepest / wat gebeurt er?
  - Sinds wanneer wordt er gepest?
  - Waarom pest de pester?
  - Welke actie is al ondernomen?
3. Er worden passende acties ontworpen voor de pester, de gepeste, de meelopers en de groep om het pesten te stoppen door de APC in overleg met groepsleerkracht.

De APC maakt in overleg met de groepsleerkracht een keuze uit de volgende mogelijkheden om een einde te maken aan het pestgedrag, afhankelijk van de situatie:

- De 5-sporenaanpak.
- Een corrigerend gesprek met de pester(s).
- Een probleemoplossend gesprek met de pester(s) en gepeste(n).
- Een groepsgebesprek.
- Bemiddeling.
- De no-blame aanpak.
- Het herstelrecht.
- De oplossingsgerichte methode.
- Straf voor de pester(s) en meeloper(s).
- Een maatje uit een hogere klas aanstellen voor de gepeste.
- Peers inzetten.

Zie voor een uitgebreid overzicht van een aantal van bovengenoemde aanpakken de bijlagen uit de leerkrachtmap.

4. Er wordt een gesprek gevoerd door de groepsleerkracht met de betrokken leerlingen en indien nodig in aanwezigheid van de APC. De aanpak wordt besproken. Het gesprek met de pester(s) heeft o.a. een waarschuwend functie. De afspraken over de gewenste gedragsverbetering binnen 4 weken worden schriftelijk vastgelegd door de gespreksleider. Ouders van beide partijen worden geïnformeerd via een persoonlijk gesprek. Ook de ouders van de meeloper(s) worden zo nodig geïnformeerd. Het registratieformulier wordt ingevuld door de groepsleerkracht, samen met de ouders.
5. De naleving van de gemaakte afspraken worden gecontroleerd en bijgehouden door de groepsleerkracht binnen een termijn van vier weken. Pestincidenten worden vastgelegd door de groepsleerkracht en gemeld bij de Anti-Pestcoördinator.
6. Vinger aan de polsgesprek na 14 dagen, door de groepsleerkracht, met de gepeste leerling en zijn ouders. Hoe gaat het nu? De APC wordt van de uitkomst op de hoogte gebracht door de groepsleerkracht.

Niet goed?

De situatie wordt besproken in het IB overleg. Daar wordt verder gekeken of de pester en/of gepeste leerling aangemeld moet worden bij het Zorgteam / Onderwijsondersteuningsteam om zo te bekijken wat verdere mogelijkheden zijn.

7. Weer na twee weken volgt een gesprek met de gepeste leerling en zijn ouders door de groepsleerkracht, APC en directie. Hoe gaat het nu? Vervolgafspraken maken.

Niet goed?

Als het pestgedrag niet gestopt is, volgt een tweede gesprek met de pester(s) en ouders van deze leerlingen samen met de groepsleerkracht, APC en directie. Zij krijgen vier weken om hun gedrag aan te passen. Tevens kan begeleiding ingezet worden om wèl tot gedragsverbetering te komen. Van dit gesprek wordt een verslag van gemaakt door de groepsleerkracht. Daarnaast worden er strafmaatregelen genomen tegen de pester(s).

8. Als het pestgedrag na bovenstaande maatregelen niet stopt wordt een tijdelijke schorsing aan de pesters opgelegd. Tevens kan hulpverlening ingezet worden om wel tot gedragsverandering te komen. Ook van dit gesprek wordt een verslag gemaakt door de groepsleerkracht en dit wordt gecontroleerd door de APC en directie.
9. Indien het pesten aanhoudt na bovenstaande maatregelen kan de school overgaan tot een definitieve verwijdering van de pesters. Hierbij volgt de school het 'Protocol schorsing en verwijdering'.
10. Zo nodig verwijst de APC de gepeste leerling en zijn ouders door naar de vertrouwenspersoon van O2A5 zodat verdere stappen ondernomen kunnen worden.

N.B. Alle verslagen worden in Parnassys gezet door de groepsleerkracht.

## **7. Adviezen aan ouders**

### Adviezen aan ouders van pesters:

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
- Maak je kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan je kind.
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport.

### Adviezen aan ouders van gepeste kinderen:

- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, kun je de ouders van de pester opbellen en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen.
- Pesten op school kun je het beste direct met de leerkracht bespreken.

- Als je kind al lange tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken en bekijk samen met je kind filmpjes of websites over pesten.
- Als je er van je kind met niemand over mag praten, steun dan je kind, geef het achtergrondinformatie en maak je kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken.
- Beloon je kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport/hobby, zodat hij/zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken.
- Wordt je kind op een club gepest door leeftijd- of klasgenoten, vraag dan de leiding aan het pesten aandacht te besteden en met de kinderen te bespreken dat ieder kind op de club veilig mag zijn.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met je kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld: 'wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?'
- Steun je kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat je kind opschrijven wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij je kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar hierbij geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.
- Laat je kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining in overleg met school.
- Accepteer de situatie niet. Als de school niet wil meewerken, schakel dan de vertrouwenspersoon op school in om aan de ongezonde situatie voor je kind een einde te maken.

#### Adviezen aan alle andere ouders:

- Neem het probleem serieus: het kan ook jouw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Vraag om toezicht op het schoolplein.
- Praat met je kind over school, over de relaties in de klas, over wat leerkrachten doen, hoe zij straffen. Vraag hen ook af en toe of er in de klas wordt gepest.
- Geef af en toe informatie over pesten: wie doen het, wat doen zij en waarom?
- Corrigeer je kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer je kind voor anderen op te komen.



## **8. Aanvullende informatie**

### Langs welke wegen wordt er gepest?

- Non-verbaal.
- Verbaal.
- Fysiek.
- Digitaal.
- Combi's.

### Op welke manieren wordt er gepest?

- Buitensluiten, negeren.
- Schelden, beledigen, belachelijk maken, vernederen.
- Discrimineren.
- Roddels verspreiden (achterklap, laster).
- Seksueel intimideren (reputatieschade toebrengen).
- Homo negativiteit.
- Bedreigen.
- Chanteren, afpersen.
- Slaan, schoppen.
- Spullen vernielen.
- Stalken, achtervolgen.

### Redenen waarom iemand een pester zou kunnen zijn:

- Macht uitoefenen / macht bevestigen / 'zij-wij' neerzetten.
- Angst → de aanval is de beste verdediging.
- Roep om aandacht.
- Frustratie afreageren.
- Uit jaloezie.
- Eigen onzekerheid overschreeuwen.
- Zich groot voelen door een ander te kleineren.
- Compenseren.
- Beperking / stoornis.

### Kinderen die gepest worden kunnen de volgende kenmerken hebben:

- Verlegen / stil.
- Onhandig (sociaal / motorisch).
- Onzeker (laag zelfbeeld).
- Kwetsbaar (eerder gepest) en daardoor moeite met grenzen aangeven.
- Snel op de kast te jagen / snel overstuur / ontvlambaar (lage frustratietolerantie).
- Afhankelijk.
- Betweter / professor / stud.
- Lievelingetje van de leerkracht.
- Te 'eager' omer bij te horen.
- Bedreigend voor de leiders in de klas.
- Anders dan de middenmoot (uiterlijk, gedrag, kleding enz.).
- Bijzonder (BN'ers, sporten op topniveau enz.).

- Nieuw in de klas.
- Alleen, eenzaam (vriendschap beschermt tegen pesten).
- Beperking.
- Instabiel thuis.
- Overbeschermd thuis.

### De volgende signalen kunnen duiden op een kind dat wordt gepest (een gepeste):

- bang zijn om naar of van school te gaan;
- smoesjes verzinnen om niet naar school te hoeven;
- elke dag een andere route naar school kiezen;
- slechter presteren dan normaal;
- met kapotte kleren of spullen op school of thuis komen;
- teruggetrokken gedrag vertonen;
- agressief worden naar andere kinderen toe (zelf gaan pesten);
- stoppen met eten;
- buikpijn en/of hoofdpijn hebben;
- zichzelf in slaap huilen;
- nachtmerries hebben;
- gaan bedplassen;
- schrammen en blauwe plekken hebben;
- geld vragen (om de pester af te lossen);
- weigeren om te zeggen wat er aan de hand is;
- niet-kloppende verklaringen geven;
- zelfmoordneigingen vertonen.

Leerkrachten dienen alert te zijn op de manier(en) waarop leerlingen met elkaar omgaan en duidelijk stelling te nemen wanneer bepaald(e) gedrag(ingen) hun norm overschrijdt.

### Pestrollen

- Het pestslachtoffer.
- De pestkop(pen) (aanvoerder).
- De meelopers (aanmoedigers, assistenten, versterkers).
- De zwijgende omstanders/buitenstaanders (wegkijkers).
- De verdedigers/helpers.

### Preventief

Het is de bedoeling dat pesten wordt voorkomen.

Een effectieve methode om pesten binnen de perken te houden of te voorkomen, is het vaststellen van regels voor leerlingen door de leerkrachten in samenspraak met de leerlingen. Voorbeelden hiervan zijn te vinden in het programma Leefstijl. De regels worden zoveel mogelijk opgesteld in plustaal, bijv. 'We blijven van elkaar spullen af' i.p.v. 'We zitten niet aan elkaars spullen'.

Indien gewenst kunnen de regels door de leerlingen worden ondertekend. Hierna worden de regels op een centrale plaats in de klas opgehangen.

### Het belang van afspraken:

Pesten tussen leerlingen is te voorkomen door duidelijke afspraken met de leerlingen te maken over de aanpak van ruzies. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als "klikken". Die zou dan zo kunnen luiden: je mag nergens over klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen en dat wordt niet gezien als klikken.

### Duidelijk stelling nemen

Als leerkrachten zien dat leerlingen worden gepest, nemen ze duidelijk stelling.

Om duidelijk stelling te kunnen nemen, is zicht op de omvang van het probleem, kennis van de gevolgen voor het slachtoffer, maar bovenal invoelend vermogen vereist. Duidelijk stelling nemen gebeurt wel op een pedagogische verantwoorde manier, dat is wat anders dan een harde manier. Invoelend vermogen is nog belangrijker dan kennis van onderzoeksresultaten.